

Προβλήματα μνήμης 8 μήνες μετά την λοίμωξη COVID-19

Η νόσος COVID-19 αποτελεί μια πολυσυστηματική λοίμωξη παρόλο που τα κύρια συμπτώματά της αφορούν το αναπνευστικό σύστημα. Νευρολογικές και νευροψυχιατρικές εκδηλώσεις μπορεί να παρατηρούνται ακόμα και μετά την ίαση της οξείας φάσης της λοίμωξης ως μέρος των μακροχρόνιων επιπτώσεων της COVID-19 (long COVID). Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Γιάννης Ντάνας, Πάνος Μαλανδράκης και Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα αποτελέσματα της σχετικής μελέτης των Arne Sogaas και συνεργατών που δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο έγκριτο επιστημονικό περιοδικό JAMA Network Open (JAMA Netw Open. 2021;4(7):e2118717.).

Στη μελέτη συμμετείχαν 13001 ενήλικες στη Νορβηγία οι οποίοι έλαβαν ηλεκτρονική πρόσκληση για συμμετοχή στη μελέτη. Συνολικά στάλθηκαν έως και 3 ηλεκτρονικές προσκλήσεις σε 53.168 άτομα. Το ποσοστό συμμετοχής ανήλθε στο 24%. Προσκλήθηκαν όλοι οι Νορβηγοί που είχαν υποβληθεί σε διαγνωστικό έλεγχο για SARS-CoV-2 μεταξύ 1^{ης} Φεβρουαρίου και 15^{ης} Απριλίου 2020. Το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα όλοι όσοι είχαν υποβληθεί σε έλεγχο ήταν συμπτωματικοί. Το κύριο καταληκτικό σημείο της μελέτης ήταν τα προβλήματα μνήμης που δήλωσαν οι συμμετέχοντες στη μελέτη 8 μήνες μετά την πάροδο της COVID-19. Από τους συμμετέχοντες, οι 439 (37%) είχαν θετικό έλεγχο για SARS-CoV-2, οι 7.978 (25.7%) είχαν αρνητικό έλεγχο για SARS-CoV-2 και οι 4.229 (21.1%) δεν είχαν διαθέσιμο αποτέλεσμα από διαγνωστικό έλεγχο για SARS-CoV-2. Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν τα 47 έτη (τυπική απόκλιση 14.3 έτη) και το 66% (8642 άτομα) ήταν γυναίκες. Κατά τη διάρκεια της περιόδου παρακολούθησης, 9.705 από τους 13.001 (75%) συμμετέχοντες απάντησαν στο ερωτηματολόγιο με διάμεσο χρόνο τις 257 ημέρες από την ένταξη στη μελέτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι 72 από τους 651 (11%) συμμετέχοντες με θετικό διαγνωστικό έλεγχο για SARS-CoV-2 ανέφεραν προβλήματα μνήμης 8 μήνες μετά τη λοίμωξη COVID-19. Αντίθετα, 254 από τους 5712 (4%) συμμετέχοντες με αρνητικό έλεγχο για SARS-CoV-2 και 80 από τους 3.342 (2%) συμμετέχοντες με μη διαθέσιμο αποτέλεσμα για SARS-CoV-2 ανέφεραν προβλήματα μνήμης στους 8 μήνες από την ένταξη στη μελέτη. Σε περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων με τη μέθοδο της πολλαπλής λογαριθμικής παλινδρόμησης, **το ιστορικό θετικής διαγνωστικής δοκιμασίας για SARS-CoV-2 σχετίστηκε ισχυρά με την αναφορά προβλημάτων μνήμης στους 8 μήνες από το θετικό αποτέλεσμα.** Επιπλέον, 267 από τους 649 (41%) συμμετέχοντες που ήταν θετικοί στον SARS-CoV-2 ανέφεραν σημαντική επιδείνωση της γενικής κατάστασης της υγείας τους συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, ενώ 81 από τους 651 (12%) στην ίδια ομάδα συμμετεχόντων ανέφεραν επίσης προβλήματα στη συγκέντρωση. 59 από τους 267 (82%) συμμετέχοντες με θετικό έλεγχο για SARS-CoV-2 που ανέφεραν προβλήματα μνήμης, ανέφεραν επίσης γενική επιδείνωση της κατάστασης υγείας. Δεν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των διαφορετικών ομάδων των συμμετεχόντων όσον αφορά σε αισθήματα κατάθλιψης, έλλειψη δυνάμεων ή αίσθημα άγχους.

Παρά τους μεθοδολογικούς περιορισμούς της μελέτης όπως το χαμηλό ποσοστό ανταπόκρισης στα αρχικά ερωτηματολόγια (24%) και η ύπαρξη συγχυτικών παραγόντων που δεν ελήφθησαν υπόψη από τους ερευνητές, τα ευρήματα έχουν ιδιαίτερη αξία. Έχει φανεί ότι τα υποκειμενικά προβλήματα μνήμης που δηλώνονται από τους ίδιους τους ασθενείς αντικατοπτρίζουν αντικειμενικά προβλήματα στην καθημερινότητα αυτών των ανθρώπων και επιπλέον αποτελούν παράγοντα κινδύνου για μετέπειτα εμφάνιση γνωστικών

δυσλειτουργιών ή/και άνοιας. Σε κάθε περίπτωση, η πιθανή συσχέτιση της COVID-19 με γνωστικά προβλήματα αξίζει περαιτέρω αναλυτικής έρευνας.